

महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरणा-
मार्फत अत्यल्प उत्पन्न गटासाठी राज्यामध्ये मुंबई
व्यतिरिक्त इतर ६१ नागरी क्षेत्रांमध्ये ५०,०००
सदनिका बांधण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन,

शासन निर्णय क्र.एचएसजी २०००/प्र.क्र.६०/गृनिधो-१,
गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : ११ ऑगस्ट, २०००

- संदर्भ :- १) शासन निर्णय समाजकल्याण सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग
क्र. बीसोएच-१०९६/प्र.क्र.६१९/मावक-२, दिनांक १.४.१९९८,
२) शासन निर्णय, गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.सुविधा
१०९७/सीआर ४५६३/ओपसु-१, दि.१ ऑक्टोबर १९९९,
३) महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरणाचे पत्र,
क्र.एमएच/सीई-२/१४३/(जीईएन)/२६१/ए-५, दि.२१.२.२०००.
४) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक-एलजीएल १०८१/
८७४४/प्र.क्र.१४४७/ग-५, दिनांक १६.२.१९८५. तसेच शासन
परिपत्रक क्रमांक एलएनडी १०९५/२६/प्र.क्र.४८/ज-१,
दिनांक ६.२.१९९७

प्रस्तावना :

महाराष्ट्र राज्यामध्ये वाढते औद्योगिकीकरण व शहरीकरणामुळे शहरांमध्ये झोपडपट्ट्यांची बेसुमार वाढ होत आहे. पुरेशा नागरी सुविधांच्या अभावामुळे तेथील बातावरण आरोग्यास हानीकारक होत आहे. झोपडपट्टीवासियांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी शासनाने मार्फत कल्याणकारी धोरणांअन्तर्गत अनेक योजना राबविल्या जातात. तेथील पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी झोपडपट्टी श्रेणीवाढ करून, झोपडपट्टीमध्ये राहणा-या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल वटकातील लोकांच्या जीवनामध्ये आमुलाग्र परीवर्तन घडवून आणण्यासाठी शासन सतत प्रयत्नशील आहे. राष्ट्रीय गलिच्छवस्ती सुधार कार्यक्रमांतर्गत केंद्रशासनाकडून उपलब्ध होणा-या निधीतून झोपडपट्टीवासियांना पाच प्रकारच्या मूलभूत नागरी सुविधा पुरविल्या जातात. तथापि केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार सदर योजनेतर्गत उपलब्ध होणा-या निधीतून किमान १० टक्के रक्कम घरबांधणी करीता खर्च करणे अपेक्षित असते. तसेच शासनाच्या राष्ट्रीय गलिच्छवस्ती सुधार कार्यक्रम, घरकूल योजना, सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजना, इत्यादी योजना एकत्रितपणे राबविण्याच्या दृष्टीकोनातून प्रस्तुत योजनेद्वारे ५०,००० यापेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या मुंबई व्यतिरिक्त राज्यातील इतर ६१ शहरांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर सदनिका बांधण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे.

महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरणामार्फत अत्यल्प उत्पन्न गटातील लाभार्थ्यांकरीता राज्यामध्ये अभिकरण तत्वावर मुंबई व्यतिरिक्त इतर ६१ अर्ध नागरी व नागरी त्रामध्ये (जोड पत्र १) प्रथम टप्प्यात ५०,००० सदनिका बांधण्यास शासन मान्यता देत आहे.

सदर योजनेखाली बांधावयाच्या सदनिकांची संख्या, त्याकरीता येणा-या खर्चाचा तपशील लीलप्रमाणे आहे :-

एकूण सदनिका - ५०,०००

मागासवर्गीयांसाठी एकूण सदनिका - ३०,०००	एकूण खर्च	अमागासवर्गीयांसाठी एकूण सदनिका - २०,०००	एकूण खर्च
एका सदनिकेची किंमत - रु. ३०,०००		१) एका सदनिकेची किंमत रु. ३०,०००	
अ) दि. १.४.९८ च्या समाज कल्याण विभागाच्या शासन निर्णयान्वये समाज कल्याण विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून सर्बसिडी - प्रत्येकी रु. ९,०००	रु. २७ कोटी	२) एनएसडीपी मधून सर्बसिडी प्रत्येकी रु. १०,०००	रु. २० कोटी
ब) एन.एस.डी.पी.मधून -प्रत्येकी रु. ११,०००	रु. ३३ कोटी		
लाभार्थ्यांचा हिस्सा - प्रत्येकी रु. ५०००	रु. १५ कोटी	३) लाभार्थ्यांचा हिस्सा - प्रत्येकी रु. ५०००	रु. १० कोटी
कर्ज - प्रत्येकी रु. ५०००	रु. १५ कोटी	४) कर्ज - प्रत्येकी रु. १५,०००	रु. ३० कोटी
एकूण रुपये-	रु. ९० कोटी	एकूण रुपये-	रु. ६० कोटी

उपरोक्त एकूण रु. १५० कोटी (रुपये एकशे पन्नास फक्त) पैकी रु. ८०/- कोटी अनुदान याचे असून, त्यापैकी रु. २७ कोटी अनुदान दिनांक १.४.१९९८ च्या समाज कल्याण विभागाच्या शासन निर्णयान्वये, समाजकल्याण विभागामार्फत उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून वेण्यात येईल. आणि रु. ५३/- कोटी राष्ट्रीय गलिच्छ वस्ती सुधारणा कार्यक्रम (एन.डो.पी.) मधून या विभागामार्फत उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून भागविण्यात येईल.

शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, क्र.बीसीएच १०९६/प्र.क्र.६२९/मावक-२, दि.१.४.१९९८ अन्वये पात्र मागासवर्गीय लाभार्थी म्हणजेच अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्गातील पात्र लाभार्थ्यांना प्रत्येकी रु. ९,०००/- समाज कल्याण विभागामार्फत उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून व रु.११,००० एन.एस.डी.पी. मधून असे एकूण रु. २०,०००/- अनुदान देण्यात येईल.

पात्र अमागासवर्गीय लाभार्थ्यांना प्रत्येकी एकूण रु.१०,०००/- प्रमाणे राष्ट्रीय गलिच्छवस्ती सुधार कार्यक्रमाखाली (एन.एस.डी.पी.) अनुदान देण्यात येईल. एन.एस.डी.पी. मधून देण्यात येणारे अनुदान राज्य नागरी विकास यंत्रणेच्या मान्यतेने तसेच केंद्र शासनाकडून निधी उपलब्ध झाल्यानंतर अदा करण्यात येईल. शासन निर्णय, गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.सुविधा १०९७/सीआर ४५६३/झोपसु-१, दिनांक १ ऑक्टोबर, १९९९ मधील मार्गदर्शक तत्वाप्रमाणे आवश्यक ती कार्यवाही म्हाडा/जिल्हा गृहनिर्माण समितीमार्फत करण्यात यावी.

सदर रु. ८० कोटी (रुपये ऐशी कोटी फक्त) अनुदानापेकी रु. ५३ कोटी (रु.त्रेपन्न कोटी फक्त) (एनएसडीपी मधील) अनुदानाची रक्कम बांधकाम सुरू करण्यापूर्वी म्हाडाकडे जमा करण्यात येईल. व रु. २७ कोटी (रु.सत्तावीस कोटी फक्त) अनुदान लाभार्थ्यांच्या संख्येनुसार बांधकामाची प्रगती पाहून टप्पा-टप्प्याने समाज कल्याण विभागामार्फत देण्यात येईल. त्यानंतर म्हाडामार्फत सदर रक्कम म्हाडा व लाभार्थ्यांच्या संयुक्त बचत खात्यात (जॉइंट अकाऊंट) जमा करून, कामाची प्रगती पाहून लाभार्थ्यांना अदा करण्यात येईल.

३. सदर सदनिका, मुंबई व्यतिरिक्त इतर ६१ अर्ध नागरी व नागरी भागामध्ये जेथे झोपडपट्टी आहे तेथे शक्य असल्यास, झोपडपट्टी श्रेणीवाढ योजनेंतर्गत राबविण्यात येईल. तसेच इतर ठिकाणी जिल्हाधिका-यांमार्फत नाममात्रदराने जमीन उपलब्ध करून घेऊन त्यावर ही योजना राबविण्यात येईल (संदर्भ क्रमांक-४नुसार). या योजनेमध्ये लाभार्थ्यांना धारण केलेल्या झोपडीच्या आकारमानानुसार इन्क्रिमेंटल हाऊसिंग स्कीम अंतर्गत सदनिकेचे आकारमान कमाल २२५ चौ.फुट राहील.

४. सदर योजना राबविण्यासाठी म्हाडाला अभिकरण शुल्क म्हणून ५ टक्के रक्कम समाज कल्याण विभागामार्फत उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून आणि राष्ट्रीय गलिच्छवस्ती सुधार कार्यक्रम (एन.एस.डी.पी.)च्या निधीमधून देण्यात येईल. सदर अभिकरण शुल्क रु.३०,०००/- (एका सदनिकेची किंमत) व्यतिरिक्त राहील.

५. या योजनेची अंमलबजावणी योग्य रितीने व्हावी याकरिता जिल्हा पातळीवर जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हा गृहनिर्माण समिती नियुक्त करण्यात येत आहे. समितीची कार्यक्षमता व अधिकार जोडपत्र २ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे राहील.

समितीचें स्वरूप :

सदर समितीचें स्वरूप खालीलप्रमाणे राहिल :-

- १) अध्यक्ष - जिल्हाधिकारी
- २) इतर सदस्य - स्थानिक नगरपालिकेचें अध्यक्ष व मुख्य अधिकारी,
महानगर क्षेत्रामध्ये महापौर व आयुक्त,
जिल्हापरिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी,
- ३) सदस्य सचिव - म्हाडाचा स्थानिक अधिकारी,

म्हाडाच्या स्थानिक अधिका-याला जिल्हा गृहनिर्माण अधिकारी (डिस्ट्रिक्ट हाऊसिंग ऑफिसर) असे संबोधण्यात येईल.

३. प्रस्तावित योजनेसाठी लागणा-या सामायिक सुविधा जसे पाणी, वीज, मलनिःसारण, रस्ते संबंधित सव्येमाफत विविध योजनेखाली उपलब्ध होणा-या निधीतून पुरविण्यात येतील.

४. या योजनेचा आढावा संबंधित पालक मंत्री यांच्यामाफत घेण्यात येईल. तसेच कामकाजाचा आढावा घेण्याचे अधिकार जिल्हा नागरी विकास यंत्रणेस (डुडा) असतील.

५. सदर याजना राबविण्यासाठी म्हाडामाफत हुडको वा तत्सम वित्तीय संस्थाकडून रु.४५/- कोटी कर्ज घेण्यात येईल. या कर्जासाठी शासन हमी देईल.

६. ही योजना राबविण्याकरीता म्हाडामाफत १० इमारत निर्मिती केंद्राची स्थापना करण्याचे प्रस्तावित आहे. तथापि ह्या याजनेची अंमलबजावणी इमारत निर्मिती केंद्राच्या उभारणीसाठी प्रभावित ठेवू नये. या इमारत निर्मिती केंद्राच्या उभारणीसाठी हुडको, केंद्र शासन व बँक यांचेमाफत कर्ज व अनुदानाची व्यवस्था म्हाडामाफत करण्यात येईल. एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रमांतर्गत उभारलेले इमारत निर्मिती केंद्र उपलब्ध असल्यास, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचे माफत गरजेनुसार या योजनेकरीता उपलब्ध करून देण्यात येईल.

७. या योजनेंतर्गत होणारा खर्च खालील लेखाशीर्षाखालील उपलब्ध असलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात येईल.

१) गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग,

“मागणी क्रमांक क्यू-४ “२२१६- गृहनिर्माण-८०, सर्वसाधारण-१०३, गृहनिर्माण मंडळे इत्यादींना सहाय्य, पंचवार्षिक योजनेंतर्गत योजना केंद्र पुरस्कृत योजना (अकरा) राष्ट्रीय गलिच्छवस्ती सुधार कार्यक्रम (२२१६११४९)”

GR- 2 002012 21558 51000 - 1700

२) समाज कल्याण सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग,

“मागणी क्रमांक एन-५ २२१६, गृहनिर्माण ०२, नागरी गृहनिर्माण ०३, १०४ सहकारी गृहनिर्माण (२) पंचवार्षिक योजनेन्तर्गत योजना सहकारी गृहनिर्माण संस्थांना वित्तीय सहाय्य (१) अनुसूचित जाती (विधयो) (२२१६०४५६)”

३) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग “मागणी क्र.झेडबी-१, २२१६ गृहनिर्माण ०२ नागरी गृहनिर्माण १०४, सहकारी गृहनिर्माण (२) पंचवार्षिक योजनेन्तर्गत योजना (१) सहकारी गृहनिर्माण संस्थांना वित्तीय सहाय्य ४३ अथेसहाय्य (२२१६११२१)”

४) आदिवासी विकास विभाग,

“मागणी क्रमांक टी-५, २२१६-गृहनिर्माण, पंचवार्षिक योजनेन्तर्गत योजना, जनजाती क्षेत्र उपयोजना ०३ ग्रामीण गृहनिर्माण, १०४ सहकारी गृहनिर्माण संस्था, मागासवर्गीयांच्या सहकारी गृहनिर्माण संस्थेस आर्थिक सहाय्य (ए) राज्य योजनेन्तर्गत योजना (२२१६०७९७)”

२१. हा शासन निर्णय समाजकल्याण सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती इतर मागासवर्ग, विशेष मागासप्रवर्ग कल्याण विभाग, आदिवासी विकास विभाग तसेच नियोजन विभाग व वित्त विभाग यांच्या सहमतीने व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक प्र.क्र.अ.स.६३५/व्यय-३, दि.१९.७.२००० अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(म.गुं.खांबडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ३) मा.मंत्री (गृ.नि.) यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा.राज्यमंत्री (गृ.नि.) यांचे खाजगी सचिव
- ५) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई (लेखा व अनुज्ञेयता) / लेखा परीक्षा
- ७) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर (लेखा व अनुज्ञेयता)/लेखापरीक्षा
- ८) संचालक, नगर पालिका प्रशासन, मुंबई
- ९) सर्व विभागीय आयुक्त
- १०) सर्व महानगरपालिका आयुक्त /प्रशासक
- ११) मुख्य लेखापरिक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई

- 50 000 GND GR AUG 2000

जोडपत्र - १

**महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण
झोपडपट्टी सुधारणा कार्यक्रम (एस.आय.पी.)**

एस.आय.पी.कार्यक्रम राब्रविण्यांत येणा-या ६९ शहरांची यादी.

अ.क्र.	नगर /शहराचे नांव
<u>अ)कोकण गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ</u>	
१	ठाणे
२	ठाणे/समुद्र
३	कल्याण
४	कुलगांव,बदलापूर
५	भिबंदी
६	नवी मुंबई
७	मिराभाईंदर
८	नाला सोपारा
९	रत्नागिरी
१०	पनजेल
११	विरार
<u>ब) पुणे गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ</u>	
१२	पुणे
१३	पिंपरी-चिंचवड
१४	कोल्हापूर
१५	इचलकरंजी
१६	सोलापूर
१७	बांशी
१८	पंढरपूर
१९	सांगली
२०	मिरज
२१	सल्लारा
२२	कराड
<u>क) नागपूर गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ</u>	
२३	नागपूर
२४	कामठी
२५	बर्धा
२६	हिंगणघाट
२७	भंडारा
२८	गोंदिया
२९	चंद्रपूर
३०	वस्तीपूर

ब) अमरावती गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ

३१	अमरावती
३२	अचलपूर
३३	यवतमाळ
३४	खामगांव
३५	अकोला
३६	अकोट
३७	बुलढाणा
३८	मलकापूर
३९	पुसद

इ) औरंगाबाद गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ

४०	औरंगाबाद
४१	जालना
४२	परभणी
४३	बीड
४४	नांदेड
४५	लानूर
४६	उदगीर
४७	परळीबेजनाथ
४८	अंबेजोगाई
४९	उस्मानाबाद
५०	हिंगोली

फ) नाशिक गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ

५१	नाशिक
५२	मालेगांव
५३	मनमाड
५४	अहमदनगर
५५	शीरामपूर
५६	धुळे
५७	नंदुरबार
५८	जळगांव
५९	भुसावळ
६०	अभळनर
६१	छाळोसगांव

GR-20020122155851000-1700

समितीची कार्यकक्षा व अधिकार:-

- (१) योजनेसाठी लागणा-या सुयोग्य जमिनीजिल्हाधिकारी यांचेमार्फत विनामुल्य अथवा नाममात्र दराने उपलब्ध करून देणे.
- (२) प्रस्तावित योजनेतील घरांचे बांधकाम लाभार्थीकडून करावयाचे असल्याने अत्यल्प, या प्रवर्गातील लाभार्थी, प्रचलित पद्धतीने ठरविण व त्यांची यादी जाहीर करणे, लाभार्थी ठरवितांना, कुटूंब नियोजनाचे पालन करणा-या लाभार्थींना या योजनेमध्ये प्राधान्य देणे. तसेच सदरहू सदनिकेचा प्रथम हक्क तथा वारसा कुटूंबातील महीलेच्या नावे जमिनीचा भाडेप्रद देण्यात यावा.
- (३) वरीलप्रमाणे कार्यवाही करून, समितीने या योजनेमध्ये बांधावयाच्या, त्यांच्या जिल्ह्यासाठी ठरवून दिलेल्या, एकूण सदनिकेचा सविस्तर प्रस्ताव तयार करावा. प्रस्तावित योजनेचे आराखडे व घरांचे आराखडे तयार करून समितीने प्रथमतः ते मंजूर करावेत व स्थानिक शासकिय व सक्षम प्राधिकरणाकडून त्यास मंजूरी घ्यावी. यामध्ये प्रवर्गनिहाय एकूण सदनिकाची संख्या, अंदाजपत्रकीय खर्च, एकूण सदनिकेस अनुसरून राज्य शासनाकडून प्राप्त करून घ्यावयाचे अनुदान, ज्या ठिकाणी विशेष घटक योजना असेल त्या बाबत केंद्र शासनाकडून मागणी करावयाचे अनुदान, तसेच एकूण सदनिकेच्या संख्येनुसार आवश्यक असणारे कर्ज असा सविस्तर प्रस्ताव तयार करावा. या प्रस्तावास प्रशासकिय मान्यता जिल्हाधिकारी देतील.
- (४) योजनेचे प्रस्ताव तयार करतांनाच दरम्यानच्या काळात, प्रस्तावित योजनेसाठी लागणा-या सामायिक सुविधा जसे पाणी, बीज, मलनिःसारण, रस्ते संबंधित संस्थेच्या संबंधीत योजनेखाली पुरविण्याची कार्यवाही तथा आदेश निर्गमित करणे.
- (५) या योजनेसाठी जिल्हाधिकारी यांनी पुढाकार घेऊन लाभधारकांना उपलब्ध असल्यास निर्मिती केंद्रामार्फत आवश्यक ते सहकार्य उपलब्ध करून द्यावयाचे आहे. जसे निर्मिती केंद्रामध्ये तयार होणारा माल किंमत आकारून उपलब्ध करून देणे, आवश्यक तिथे

GR - 2002012215 5851008 - 1700

ह भाषींना तसेच स्थानिक तांत्रिक, शैक्षणिक संस्थांच्या विद्यार्थ्यांच्या
मतीने सदरहू केंद्र चालवणे व प्रशिक्षण देणे इत्यादी कामे करणे.

- (७) राज्याच्या लाभार्थींना घरबांधणीच्या प्रगतीस अनुसरून शासनाकडून
पुस्त होणारे अनुदान व कर्ज उपलब्ध करून देणे. लाभधारकांनी
संपादित बांधकाम मंजूर नकाशाप्रमाणे करावयाचे आहे. या
प्रमाणे धकामाबाबत मार्गदर्शन लाभार्थ्यांच्या आवश्यकतेप्रमाणे स्थानिक
इच्छाः इच्छा अधिकाः यांना करावयाचे आहे. तसेच कामाच्या
प्रगतीनुसार दाखला देऊन टायाटप्याने अनुदान तथा कर्ज लाभार्थीस
उपलब्ध करून देण्याची व कर्ज वसुलीची कार्यवाही समितीने तथा
सहाय्य अधिकारी यांना करावयाची आहे. यासाठी योग्य ती
प्रत्येकी अवलंबिली जाईल. यात लाभार्थ्यांनी स्वतःचे खाते सुरु
करावयाचे आहे.

मध्य शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयाप्रमाणे
बदल वे ना जाईल.

सदरचा ३ दिवस अन्तर झाल्याने अन्तरही नसा

GR- 20020122155851000-1700